

Sant Iscle i Santa Victòria de Bages

Sant Fruitós de Bages

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sant Iscle de Bages. Mas Sant Iscle, s/n (08272 Sant Fruitós de Bages)
Emplaçament	Crta. De Manresa a Santpedor, cal agafar el trencall que a la dreta du al nucli de Sant Iscle

Coordenades:

Latitud:	41.75847
Longitud:	1.84406
UTM Est (X):	403906
UTM Nord (Y):	4623606

Classificació

Número de fitxa	08213-31
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Conjunt arquitectònic
Estil / època:	Medieval Romànic
Segle	X-XI
Estat de conservació	Bo
Notes de conservació:	L'església fou objecte de consolidació i restauració durant el Pla Especial de Millora del sector de 1987
Protecció	Inexistent
Número inventari	IPA nº52 de Sant Fruitós de Bages. CC.AA nº 11
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Religiós
Titularitat	Privada
Titular:	Bisbat de Vic. c/Santa Maria , 1 (08500 Vic)
Fitxes associades:	

Descripció

La capella actual és obra del segle XII, assentada sobre el que devia ser una antiga església pre-romànica. Les obres de consolidació que es realitzaren l'any 1999 permeteren descobrir que l'absis i el campanar de l'actual església, s'aixecaven sobre l'antiga capçalera quadrangular pre-romànica datable a finals del segle IX o principis del segle X. L'edifici actual s'aixeca sobre una petita elevació del terreny, i és format per una nau de planta rectangular coberta amb una volta lleugerament apuntada, i capçada vers llevant amb un absis semicircular cobert amb volta de quart d'esfera. Destaca la presència d'una petita capella quadrangular adossada a migdia de l'edifici, a tocar del campanar, afegida posteriorment a l'edifici. La orientació de l'església és E-O. L'aparell constructiu de l'església és fet a base de carreus de pedra quadrangulars i rectangulars, molt ben tallats i disposats de forma ordenada, creant un parament llis tant a l'exterior com a l'interior, malgrat que a la zona de la capçalera i sota el campanar s'observen fileres molt més irregulars procedents del parament més antic pre-romànic. L'accés a l'edifici es realitza a través d'un antic portal adovellat formant un arc de mig punt, ubicat al mur nord de l'església. Es tracta d'un portal de factura més recent que l'església, datat el 1912, . L'accés a l'interior es realitza a través del mur nord, ja que és el que dóna a l'interior de la sagrera de Sant Iscle, i per altra banda, cal tenir present que el mur de ponent de l'església es troba adossat al veí mas de Sant Iscle, compartint paret. Segons informació oral procedent dels propietaris del mas Sant Iscle, antigament hi havia hagut una porta de comunicació directa interior entre la casa i l'església, però fou finalment tapiada. Davant de la porta d'accés a l'església s'ubica un petit espai enjardinat, que conserva algunes lloses i creus, que indiquen la presència d'enterraments de membres de la família Canals -antics propietaris del mas Sant Iscle-. Com a elements destacats del conjunt de l'església destaca l'existència d'una finestra de doble esqueixada, rematada amb un arc de mig punt adovellat, ubicada al centre de l'absis, i que permet l'il·luminació interior. També destaca la presència d'un campanar de planta quadrangular, que s'aixeca proper a l'absis, al cantó de migdia, a tocar del desnivell del terreny. A la base d'aquest campanar es conserven fileres de carreus més antics. Com a ornamentació, aquest campanar compta amb un seguit d'arcuacions d'estil llombard, recolzades sobre estretes lesenes. Aquest tipus d'ornamentació pròpia del primer romànic, indica que aquest tram del campanar cal datar-lo a mitjans del segle XI, o bé a tot estirar, a principis del segle XII. L'interior de l'església fou posteriorment arrebossat i pintat en color blanc. Aquest arrebossat fou eliminat durant la reforma del 1999 , deixant la pedra vista. A nivell d'ornamentació interior no hi cap element destacable, presidint l'altar una figura de Sant Iscle de guix de recent aportació.

Observacions:

Actualment, no té funcions parroquials però està oberta al culte. Els encarregats de la seva custòdia són els propietaris del veí mas de Sant Iscle. A nivell administratiu depèn de la parròquia de Sant Pere Màrtir de Manresa. Als anys seixanta la construcció de l'urbanització de Pineda de Bages, modificà i urbanitzà l'entorn. Inclòs a l'inventari del Patrimoni Arquitectònic de la Generalitat de Catalunya amb els nº 51

Història

De totes les esglésies del terme de la ciutat de Manresa, la de Sant Iscle és la primera que apareix amb l'advocació a la documentació. L'any 950 consta una permuta feta per Gundrig i la seva esposa Ermessenda a Sal·la, fundador del monestir de Sant Benet, d'unes terres a l'Angle, al costat del riu Llobregat, prop del Montpeità. A canvi reberen terres situades al camp del Bages, junt a la casa de Sant Iscle. Les terres de l'Angle foren les que reberen els monjos de Sant Benet per a fundar el monestir. BENET (1985: 196). Aquesta església apareix esmentada com a dependent de la canònica de Santa Maria de Manresa en la restitució de l'acta de dotació antiga de l'església Manresana feta entre el 914 i el 947. També consta a la restitució de l'acta de dotació de Santa Maria de Manresa el 1020, per la qual cosa es creu que l'església ja existia a principis del segle X. Cal pensar que segurament no fou derruïda durant l'incursió sarraïna del 999. BENET (1985: 196). Del segle XI tenim diverses referències documentals sobre l'església, el lloc i els propietaris de Sant Iscle. Al 1035 apareix un sagrer o sagrera entorn a Sant Iscle, cal pensar que l'església ja estava consagrada, i al seu entorn s'agrupaven algunes cases. L'any 1066 la sagrera ja rep el nom de Vil·la, senyal de que el nombre de cases i habitants era ja important. I l'any 1066 l'església és citada com a parròquia de Sant Iscle i Santa Victòria. BENET (1985: 196). El 1065 en la venda d'un alou situat a la parròquia de Sant Fruitós, feta per Ermengol, fill de Guillem, a favor de Guisand de Lluçà i Adalgarda, es diu que termeneja: a l'est amb el riu Sant Fruitós, al sud amb l'alou de Bovet, a l'oest amb el coll de Manresa, i al nord amb l'església de Sant Iscle. SALVADÓ (2003:584) En aquesta parròquia, el monestir de Sant Benet de Bages també hi tingué propietats; al testament del vicari de Manresa, Bernat Guifred de Balsareny, fet al 1045, figurava la deïxa del monestir de la meitat de l'alou que tenia a Manresa de Sant Iscle de Cardener. I al testament de Bernat fet el gener del 1085 hi figurava la donació al monestir d'un alou que tenia a Sant Iscle de Bages. BENET (1985: 195). L'any 1202 el cavaller Ramon de Manresa donà a Sant Fruitós de Bages el mas de Pere Poc, de la parròquia de Sant Fruitós, que tenia i posseïa en franc alou, la propietat termenejava a ponent amb el camí que anava del coll de Manresa a Sant Iscle, i al nord amb el Coll de Sant Iscle i amb el camí que anomenaven Torsseiera. El nom de l'església havia servit per donar nom a un coll, lloc de pas entre pobles. SALVADÓ (2003:584) El lloc pertanyia a la família dels veguers de Manresa, emparentada amb els senyors de Balsareny, si bé l'església pertanyia als paborde i canonges de Santa Maria de Manresa (la Seu). L'any 1252, essent veguers de Manresa la família Guàrdia, cediren la possessió de la vila de Sant Iscle de Bages a l'ordre religiosa de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, que conservà la senyoria fins el segle XIX. L'any 1336 comptava amb un rector anomenat Bonanat Sala. SALVADÓ (2003:585) Es desconeix quin tipus de domini exercia l'ordre de l'Hospital sobre Sant Iscle, i si aquest era només civil o també eclesiàstic . El 1685, en la visita del bisbe Pasqual, es va fer l'observació que era del batlle de Manresa, que valia 45 lliures i la resta "la té el capítol de Manresa". AA.DD.(1984:406) Amb tota probabilitat, la importància de la vila de Sant Fruitós, anà absorbint la de Sant Iscle, que acabà desapareixent i restà reduïda a la presència de dos o tres masos al voltant. Actualment l'església parroquial depèn de la de Santpedor, i com a edifici ha quedat annexionat al mas Sant Iscle, ubicat a tocar de l'església. L'edifici ha estat reformat diverses vegades, però no se l'ha modificat substancialment. El campanar va ser reformat el 1916 sobre un pis romànic. L'any 1999 fou objecte d'una restauració, consolidació que afectà essencialment al campanar i als interiors de l'església.

Bibliografia

BENET I CLARÀ, A.; PLANES, J.A. (1988). "Sant Fruitós de Bages" a Història del Bages Vol. II. Ed. Parcir. Pàg. 333-378. BENET I CLARÀ.(1984). Sant Fruitós de Bages a "Catalunya Romànica". Vol. XI. El Bages. Pàg.404-443. BENET I CLARÀ, A. (1985). Història de Manresa. Dels orígens al segle XI. Manresa. GANDIA, J.; RUIZ, J. (2001). Sant Fruitós de Bages. Història en imatges 1898-1975. CEB. Manresa. JUNYENT, F.; MAZCUÑAN, A. (1981). " Sant Iscle i Santa Victòria de Bages. Santa Maria Claret. Sant Jaume d'Olzinelles i Sant Valentí" a Les Fonts. Quaderns de Recerca i Divulgació. N° 1 El Bages. Camins del romànica. Col·legi de Doctors i Llicenciats. Manresa. Pàg. 9-18. SALVADÓ

MONTURIOL, J. (2003). Història medieval d'un territori: Sant Fruitós de Bages (segles X-XVI). Ajuntament de Sant Fruitós de Bages. Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

